СУЧАСНИЙ ЕКОЛОГІЧНИЙ СТАН УМАНСЬКОГО РАЙОНУ (НА ПРИКЛАДІ УМАНСЬКОГО МІСЬКОГО СМІТТЄЗВАЛИЩА)

Т.В. РЯБОВОЛ, студ. IV курсу факультету плодоовочівництва, екології та захисту рослин
Науковий керівник: професор ПОЛОВКА С.Г.

В умовах трансформації економіки України, що потребує розробки нових шляхів та впровадження інноваційних прийомів і форм господарювання виникає проблема активізації побутової діяльності населення, що супроводжується утворенням відходів. Відповідно надзвичайно актуальною постає потреба їх захоронення на звалищах і полігонах, які на сьогоднішній день залишаються найбільш поширеним методом збирання, накопичення, переробки, знешкодження видалення та утилізації. Понад 90% сміттє звалищ, що розташовані навколо населених пунктів, несанкціоновані. Вони займають значні території та забруднюють навколишнє середовище. Наявні полігони і звалища твердих побутових відходів в Україні становлять значну екологічну небезпеку та є джерелом соціальної напруги[1].

Полігони і звалища твердих побутових відходів супроводжує комплекс факторів негативного впливу на навколишнє середовище:

– швидке переповнення внаслідок великого об’єму і малої щільності розміщуваних відходів,

− забруднення поверхневого стоку та зараження підземних вод продуктами вилуговування,

− забруднення порід зони ненасиченої фільтрації (зони аерації) і ґрунтових (іноді напірних артезіанських) водоносних горизонтів;

− забруднення ґрунтів та у подальшому харчового ланцюга;

− виділення токсичних газів, які сприяють зміні клімату Землі;

− виділення неприємного запаху;

− розкидання відходів вітром;

− мимовільне горіння звалищ;

− є місцями розмноження комах, гризунів, бродячих тварин, що переносять збудників інфекцій і утворюють високий ступінь ризику для здоров’я населення, що мешкає поблизу цих звалищ;

− залишається все менше площ, придатних для розміщення звалищ на зручній відстані від населених пунктів [2].

Вирішення проблеми утилізації твердих побутових відходів за допомогою полігонів є надзвичайно актуальним для України, в тому числі й для окремих її регіонів, зокрема Уманщини.

Уманське міське сміттєзвалище розташоване за межами міста неподалік автошляху Київ – Одеса, та лише в 2 кілометрах від одного мікрорайону міста Східний. Площа діючого полігону твердих побутових відходів в м. Умань складає 29,60 га. Полігон експлуатується з 1947 року. Межує з лісом та полями. Санітарно-захисна зона − 1000 м, її стан частково забруднений

легкими побутовими відходами. Огорожа − траншея і вал зі сходу та півдня (до господарської зони), шлагбаум відсутній.
На полігоні проводиться схема захоронення, тобто вирівнення та ущільнення сміття бульдозерами.

За даними статистики міськради щороку до сміття звалища завозиться близько 30 тис. тонн сміття, на добу – 73-75 тонн.

Контроль проводиться за складом (складові частини) відходів, що надходять за розподіленням відходів у робочій частині полігону черговим працівником візуально.
Контроль підземних вод на території робочої зони та межах санітарно-захисної зони полігону майже не здійснюється:
− площадки за спостереженням свердловин не обладнані,
− відбір проб води лабораторіями не ведеться,
− контроль атмосферного повітря в 2013 році не проводився.
За такої інтенсивної експлуатації полігону єдиним правильним рішенням є сортування відходів населенням, їх зберігання та утилізація[3].

Сморід і дим від сміттєзвалища отруює Умань. Особливо потерпає новий мікрорайон, який за 2 кілометри від полігону твердих побутових відходів. Щоліта переповнений смітник тліє, горить і тхне. Запахом просочується все навколо, і навіть одяг. Городина жовтіє, а діти, яких тут у кожній родині мінімум двоє, часто хворіють, скаржаться люди.
Нині тут півтора мільйона тонн сміття, яке періодично горить на глибині 6 – 8 метрів, погасити його неможливо. Чиновники зізнаються: сміттєзвалище давно мало б припинити роботу, але дівати непотріб нікуди.
На даний час сміттєзвалище в Умані найнебезпечніше в області. Вирішення питання – лише нове сміттєзвалище будувати. Але проблема – ніхто земельну ділянку не виділяє. Завод будувати – дуже великі кошти.

Площа сміттєзвалищ та полігонів в Україні займають більше територію, ніж площа об’єктів природного заповідного фонду України. Це ганьба, адже площа території заваленої в Україні сміттям складає 7% від всієї території нашої держави, а площа об’єктів природного заповідного фонду – близько 4,5%. Санкціоновані та несанкціоновані полігони, сміттєзвалища продовжують розростатися з року в рік, а природні заповідники – майже ні.

Список використаних джерел:

1. Геоэкология урбанизированных территорий : сб. трудов Центра практической геоэкологии; под ред. В.В. Панькова, С.М. Орлова – М.:ЦПГ, 1996. – 108 с.
2. Гор Альберт. Земля в рівновазі. Екологія і людський дух. / Гор Альберт. – К. : Інтелсфера, 2001. – 404 с.
3. Совгіра С.В. Проблеми побутових відходів та їх утилізація / Совгіра С.В., Новосельський Р.В. / Природничі науки і освіта : зб. наук. праць прир.-геогр. фак-ту. – Умань : ВПЦ «Візаві», 2010. – С. 76–79.